

Gedeputeerde Staten van Gelderland
t.a.v. de griffier van de Commissie bezwaar- en beroepschriften
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Groesbeek, 30 november 2009

Betreft: **zaaknummer 2009-009425**

Geacht College,

Hierbij maakt de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek bezwaar tegen het besluit van de provincie Gelderland om een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 te verlenen aan het pluimveebedrijf Van Deurzen, gevestigd aan de Dennenkamp te Groesbeek.

De motivering van het besluit berust op een tweetal zaken: de ammoniakdepositie op een aantal belangrijke natuurgebieden in de omgeving van het pluimveebedrijf en de ontwikkeling van de ammoniakemissie van het bedrijf in de afgelopen jaren. Naar onze mening is het besluit onvoldoende gemotiveerd en daarmee in strijd met de Natuurbeschermingswet.

Nieuwvestiging

Een vergelijking van de ammoniakemissie van het bedrijf in de afgelopen jaren mag niet worden gemaakt. Dat wil zeggen, er kan in het kader van de Natuurbeschermingswet geen betekenis aan worden ontleend. Het bedrijf dient in juridische zin beschouwd te worden als een nieuwvestiging. Alle milieuvergunningen zijn niet meer vigerend, vernietigd of geweigerd. De Raad van State laat daar geen misverstanden over bestaan: al meerdere malen heeft dit rechtcollege geoordeeld dat er wat de milieuvergunning van dit bedrijf betreft geen bestaande of 'bestaand hebbende' rechten zijn (zie uitspraak RvS zaaknummer 200602676/1 en 200805217/1). Het pluimveebedrijf op de locatie Dennenkamp is zonder geldige milieuvergunning in werking geweest. Wel werd het bedrijf gedoogd, omdat er volgens de gemeente Groesbeek zicht was op legalisatie. Dat laatste bleek herhaaldelijk niet het geval. Nadat drie maal een milieuvergunning is vernietigd, heeft de Raad van State de milieuvergunning zelfs geweigerd. Aan het illegaal in bedrijf houden van een bedrijf kunnen natuurlijk geen rechten worden ontleend. Daarom verbaast het ons dat de provincie een vergunning verleent waarvan de motivatie voor een groot deel gebaseerd wordt op de ontwikkeling van het bedrijf in het verleden en de daarmee gepaard gaande ammoniakdepositie. Mogelijk heeft men zich onvoldoende verdiept in de historie van het pluimveebedrijf en slechts de door de aanvrager genoemde gegevens overgenomen.

Beschermde natuurmonumenten

Dan de invloed van het bedrijf op belangrijke natuurgebieden. Van de natuurgebieden zijn vanwege hun nabije ligging en uitzonderlijke natuurkwaliteit er twee van groot belang: het beschermd natuurmonument 'Genista germanica', gelegen op 1830 m afstand van het bedrijf, en het habitatrichtlijngebied De Bruuk, gelegen op 2300 m afstand.

Conform artikel 16, lid 4 van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, handelingen buiten het beschermd natuurmonument te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren. Indien een beschermd natuurmonument voor inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 is aangewezen geeft artikel 65 aan dat het verbod voor het uitvoeren van schadelijke handelingen die buiten het beschermd natuurmonument worden verricht geldt zonder dat deze vermeld zijn in het besluit tot aanwijzing.

Op grond van artikel 16, lid 3 kan de vergunning slechts worden verleend als met zekerheid vaststaat dat de betreffende handelingen de natuurlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument niet aantasten, tenzij dwingende redenen van openbaar belang vergunning noodzakelijk maken.

Het besluit voldoet op geen enkele wijze aan de wettelijke bepalingen van artikel 16. Een beoordeling van de stikstofdepositie in relatie tot een kritische depositiewaarde ontbreekt. De provincie volstaat met de opmerking dat er sprake is van een afname van de stikstofdepositie door het bedrijf waardoor een negatief effect van de verandering in de bedrijfsvoering op de beschermde natuurmonumenten is uitgesloten. Zoals hierboven gemotiveerd, is er in juridische zin sprake van nieuwvestiging.

Voor het beschermd natuurmonument 'Genista germanica' (en ook voor het andere, relevante beschermd natuurmonument De Refter) worden ten onrechte geen kritische depositiewaarden gehanteerd en dat terwijl dit terreintje sterk achteruit is gegaan in de laatste decennia. De uiterst zeldzame Duitse brem (twee groeiplaatsen in Nederland) is er nog steeds algemeen. Zaagblad is inmiddels uitgestorven in Nederland. Knollathyrus is ernstig bedreigd. De dramatische achteruitgang wordt in verband gebracht met vermesting en verzuring. We hebben dus te maken met een zeer gevoelig vegetatietype dat gezien haar karakter tot heischraal grasland of Eumolinion gerekend dient te worden, met een kritische ammoniakdepositie van 830 mol/ha/jaar en waarschijnlijk nog minder.

Daarnaast willen wij, naar aanleiding van de ligging van dit natuurterreintje, een opmerking maken over de toepasbaarheid van het Agro-stacks rekenmodel. Dit model schiet ernstig tekort in de specifieke Groesbeekse situatie. Volgens de aanvraag wordt de emissielucht van het bedrijf met een snelheid van 10m/s vertikaal de omgeving ingeblazen. Dit zou dan volgens het rekenmodel leiden tot een lagere depositie: de ammoniak zou over het terrein heen gaan. Echter, Groesbeek is een heuvelachtig gebied en daarmee wordt ten onrechte geen rekening gehouden in het rekenmodel. Het pluimveebedrijf van Van Deurzen ligt op 25 m NAP, het 'Genista germanica' terrein op 60 m NAP. Het is zelfs niet ondenkbeeldig dat de wijze van emissie van het bedrijf juist leidt tot een hogere depositie op dit beschermd natuurmonument.

Ammoniakdepositie

In het betoog van de provincie wordt kort de ontwikkeling van de ammoniakdepositie in Nederland geschetst. Die zou na de piek in 1988 gedaald zijn tot gemiddeld 2200 mol/ha/j in 2007. Tot 2010 wordt volgens het besluit nog een verdere daling van het gemiddelde verwacht. Dat biedt volgens de provincie voldoende motivering om de aangevraagde bedrijfsvoering toe te staan.

De vraag is echter welke betekenis we in het kader van deze natuurbeschermingsvergunning aan dergelijke algemeenheden kunnen ontleen. In Groesbeek ligt de achtergronddepositie met een waarde van 2829 mol/ha/j bij De Bruuk en 2807 mol/ha/jr bij het 'Genista germanica' terrein aanmerkelijk hoger dan de door de provincie gehanteerde gemiddelde waarde voor heel Nederland. Een andere vraag is welke waarde er gehecht kan worden aan een daling van de stikstofdepositie over de loop der jaren, wanneer de achtergronddepositie ter plekke nog steeds veel te hoog is in relatie tot de kritische depositiewaarde. De toepassing van de Natuurbeschermingswet vraagt het hoogste niveau van bescherming. Ook de Europese Natura 2000-wetgeving is daarover helder: Nederland is verplicht om zich in te zetten om de instandhoudingsdoelstellingen zo snel mogelijk te behalen en alles te doen wat redelijkerwijs gevraagd mag worden. Het per definitie toestaan van een toename van de ammoniakdepositie van individuele activiteiten, zolang er sprake is van algemeen dalende trend van de totale depositie, komt ons voor als onvoldoende zorgvuldig en strijdig met deze wetgeving.

Onduidelijk is waar de drempelwaarde van 0,5% van de kritische depositiewaarde op is gebaseerd. Volgens artikel 5 van uw Interim toetsingskader ammoniak en Natura 2000 kan er vergunning worden verleend, indien de depositie van een bedrijf lager is dan deze drempelwaarde. Volgens de toelichting zou 0,5% berekend via Aagro-stacks overeenkomen met 1% volgens de toetsingstabel die eerder in het interimbeleid werd gehanteerd. Het is o.a. onduidelijk of deze verhouding altijd geldt, of per vegetatietype, staltype of wijze van emissie (verticaal met 10/m sec.) kan verschillen.

Habitatrichtlijngebied De Bruuk

De ammoniakdepositie in Groesbeek ligt ver boven de kritische depositie van blauwgraslanden, heischrale graslanden en kalkmoerassen. Momenteel bedraagt de nitraatdepositie 2829 mol/ha/jr (= 57,7 kg/ha/jr) voor De Bruuk, terwijl de kritische depositie voor blauwgraslanden en kalkmoerassen 1100 mol/ha/jr bedraagt. Er is dus sprake van een forse overschrijding (157 % voor blauwgrasland). Voor de heischrale graslanden geldt een kritische depositie van 830 mol/ha/jr. De overschrijding bedraagt voor dat type maar liefst 240%. In de bijlage staat beschreven hoe ammoniak ingrijpt op voor ammoniak gevoelige plantensoorten.

Met generiek beleid zal het moeilijk worden om te komen tot de gewenste reductie van 70% van de huidige nitraatdepositie. Daarnaast is het beleid van het habitatrichtlijngebied De Bruuk voor alle drie de doeltypen gericht op vergroting van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. Bij die doelstellingen past geen toename van de ammoniakdepositie als gevolg van een nieuw te vestigen bedrijf. Bij een dergelijke grote overschrijding ten opzichte van de kritische depositie, zoals thans in de Groesbeekse situatie het geval is, en gelet op het ambitieniveau van het habitatrichtlijngebied De Bruuk, lijkt ons iedere toename van de ammoniakdepositie ongewenst.

Indien gewenst zijn wij graag bereid ons bezwaar toe te lichten.

Hoogachtend,
Werkgroep Milieubeheer Groesbeek

mw. J. van der Vegt
voorzitter

Bijlage

Ammoniakgevoeligheden bij voor verzuring gevoelige plantensoorten, het verschil tussen Wolverlei en Spaanse ruiter

Wolverlei is kenmerkend voor heischraal grasland, Spaanse ruiter is een kenmerkende soort van blauwgrasland. Wolverlei is verdwenen uit De Bruuk; Spaanse ruiter is gebleven en doet het de laatste jaren goed. De hydrologische condities in De Bruuk zijn verbeterd, maar de huidige ammoniakdepositie maakt de terugkeer van Wolverlei onmogelijk. De gevoeligheid van Wolverlei voor ammoniak is groter dan die van Spaanse ruiter.

De afdeling biogeochemie van Prof.Dr. J. Roelofs, Radboud Universiteit Nijmegen, heeft de afgelopen jaren onderzoek gedaan aan Wolverlei. Uit die onderzoeken blijkt dat Wolverlei een typische plant is die als stikstofbron nitraat gebruikt. Wanneer de plant ook ammonium aangeboden krijgt en dat opneemt (de plant kan dat niet tegenhouden), dan verandert hij dat ammonium intern in nitraat. Bij die omzetting komt zuur vrij. De wortels zijn echter niet in staat dit zuur uit te scheiden en, wanneer het aanbod van ammonium en daarmee de interne zuurgraad te hoog wordt, sterft de plant hieraan (pers. mededeling J. Roelofs).

Bij Spaanse ruiter, een soort die kenmerkend is voor blauwgraslanden en nog wel plaatselijk in De Bruuk veelvuldig voorkomt, is vastgesteld dat die onder zure bodemomstandigheden ook gevoelig blijkt voor ammoniakdepositie. De plant kan dan het zuur niet kwijt. Wanneer de bodem voldoende basisch is, lukt het de plant nog wel. In De Bruuk is dat het geval, als gevolg van het opwellen van gebufferd grondwater (Lucassen e.a., 2003).

In De Bruuk zijn buiten Wolverlei ook andere kritische nitraatplanten verdwenen, zoals Moeraswespenorchis, Muggenorchis, Harlekijn en Karwijselie. Eenzelfde verhaal geldt hoogstwaarschijnlijk voor de verdwenen soorten van het beschermd natuurmonument 'Genista germanica'.